

Nr 134.

Godkänd av första kammaren den 16 april 1920.
Godkänd av andra kammaren den 16 april 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående upphörande av den successiva förnyelsen av stadsfullmäktige i stad, stadsfullmäktige i Stockholm samt kommunal- och municipalfullmäktige.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 6 och memorial nr 15.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t till nästa riksdag framlägga förslag om upphörande av den successiva förnyelsen av stadsfullmäktige i stad, stadsfullmäktige i Stockholm samt kommunal- och municipalfullmäktige.

Konstitutionsutskottet vid 1918 års lagtima riksdag anförde som skäl för sitt av motionären omförmälda avstyrkande av den i kungl. propositionen nr 261 föreslagna åtgärden om upphävande av bestämmelserna om successiv förnyelse av stadsfullmäktige, kommunal- och municipalfullmäktige, bland annat, följande:

»I jämförelse med landstingsmannavalen hava de övriga kommunalvalen syntts utskottet vara av underordnad vikt för det syftsmål — inskränkning i antalet valstrider av mera allmän omfattning — som föranlett Kungl. Maj:ts förslag. Frågan om dessa vals anordnande torde

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 14 saml. Nr 134—138.

också kunna lösas oberoende av det resultat, till vilket utskottet kommit beträffande andrakammarvalen och landstingsmannavalen. Vid sådant förhållande hava de praktiska olägenheter, som ett upphävande av den successiva förnyelsen av fullmäktigekorporationer skulle draga med sig, för utskottet blivit avgörande. Dessa olägenheter bestå förnämligast däri, att den ifrågavarande åtgärden, därest den isolerad genomfördes, skulle föranleda, att ett allt för stort antal mandat komme att på en gång besättas.»

Olägenheterna i fråga torde emellertid kunna till väsentlig del avlägsnas bl. a. genom en ändamålsenligare valkretsindelning. Riksdagen får vidare erinra om, att den vid 1918 års urtima riksdag beslutade genomgripande reformen av den kommunala valordningen samt den sedan 1919 års lagtima riksdag vilande grundlagsändringen om kvinnans politiska rösträtt helt hava förändrat de förutsättningar, från vilka utskottet i ovan anförda yttrande utgick. Nya stora folklager hava gjorts delaktiga av den kommunala och politiska rösträtten. Under sådana förhållanden framträder starkare än tillföre kravet att i möjligaste mån inskränka antalet valkampanjer av olika slag. Ofta återkommande val förorsaka enligt riksdagens mening såväl valmanskåren som det allmänna onödiga kostnader, varjämte de myndigheter, som hava att förätta valen och ombesörja sammanräkningarne, betungas med arbete, som med fördel kan undvikas. Vad slutligen den kommunala verksamheten beträffar, kräver denna framför allt arbetsro och tid för sin ostörda utveckling.

Det synes riksdagen därför, att upphävandet av den successiva förnyelsen av de i motionen omnämnda kommunala korporationerna är synnerligen önskvärt. Ett sådant upphävande kan också enligt riksdagens mening ske utan nämnvärda olägenheter. Genom det proportionella valsystemet får kontinuiteten i det kommunala arbetet anses behörigen tryggad.

År 1919 infördes, jämsides med upphävandet av den successiva förnyelsen av landstingen, bestämmelser om alternerande val vartannat år av landsting och av riksdagens andra kammare. Lagändringar i samma riktning beträffande de kommunala fullmäktigeinstitutionerna skulle uppenbarligen främja det till grund för samtliga här nämnda reformer och reformsträvanden liggande syftet att nedbringa antalet val. Ett bibehållande av nu rådande ordning däremot, med kommunala val infallande mellan valen till landsting och andra kammaren, motverkar direkt sagda syfte. Genom att upphäva den successiva förnyelsen av de nämnda kommunala korporationerna samt förlägga valen av dessa till samma år

som valen av landsting, bleve det av riksdagen år 1917 i skrivelse nr 308 framlagda önskemålet om vartannat år regelbundet återkommande kommunala och politiska val i avsevärd grad förverkligat. Frågan om ett dylikt förläggande av alla mera betydande kommunala val till samma år kräver emellertid en närmare prövning. Ävenledes spörsmålet om upphörande av här nämnda kommunala institutioners successiva förnyelse fordrar på grund av det förändrade sakläget utredning utöver vad förut i ämnet förebragts. Med hänsyn till de olika mandattiderna för ledamöterna i nu fungerande kommunala fullmäktigekorporationer äro, vid lagändringar i här avsedd riktning, lämpligt avfattade övergångsbestämmelser, anknyttande den tilltänkta samtida förnyelsen av korporationerna i fråga till utgången av någon av nu gällande mandattider, av särskild vikt.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anhålla, det tacktes Eders Kungl. Maj:t låta verkställa utredning och till nästa års riksdag framlägga därav föranledda förslag dels om upphörande av den successiva förnyelsen av stadsfullmäktige, kommunal- och municipalfullmäktige samt stadsfullmäktige i Stockholm, dels ock om sammanförande av valen av berörda kommunala korporationer till samma år som valen av landsting.

Stockholm den 16 april 1920.

Med undersåtlig vördnad.